

Imbepillik kasalligi

sil yoki tuberkulyoz

Xalqaro Nordik Universiteti pedagogika va psixologiya
yo'nalishi 2 kurs magistranti

Nazirqulova Nodira

Taqdimot uchun reja:

Imbepellik hususan sil kasalligi haqida to'liq ma'lumot

A

Sil kasalligi nima va ularning kelib chiqish sabablari

B

Kasallik belgilari va diagnostikasi

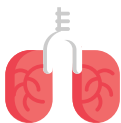
D

Sil kasalligini davolash va oldini olish me'zonlari

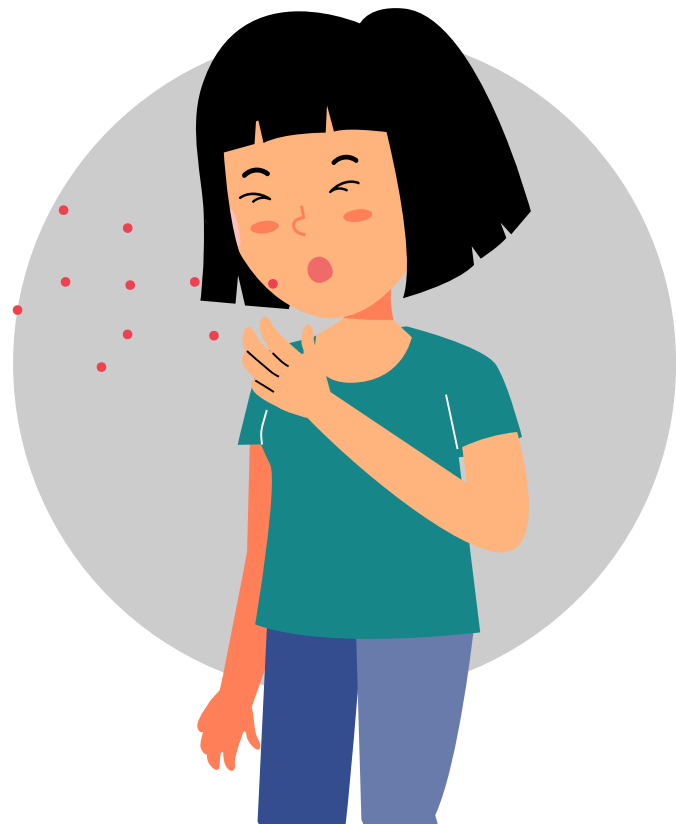
C

SIL KASALLIGI YOKI TUBERKULYOZ

Bakterial etiologiyali yuqumli kasallik. Kasallik nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy jihatli hisoblanadi: sil qo'zg'atuvchisiga eng ta'sirchanlar immuniteti pasayganlar, yetarli ovqatlanmaydiganlar, gigiena standartlariga rioya qilmaydiganlar va kambag'al ijtimoiy sharoitlarda yashayotgan odamlardir. Kasallikning rivojlanishiga inson hayotining sifati ta'sir qiladi. Biroq, sil xavfi ostida yoshi va jinsidan qat'i nazar butun aholi qatlami turadi. O'lim holatlarining yuqoriligi (yiliga 3 million kishi) va kasallikning keng tarqalganligiga nafaqat ijtimoiy omillar, balki sil kasalligining hech qanday alomatlarsiz (yashirin) davri uzoq davom etishi ham ta'sir ko'rsatadi. Bu davr sil kasalligini davolash uchun eng qulay vaqt hisoblanadi.

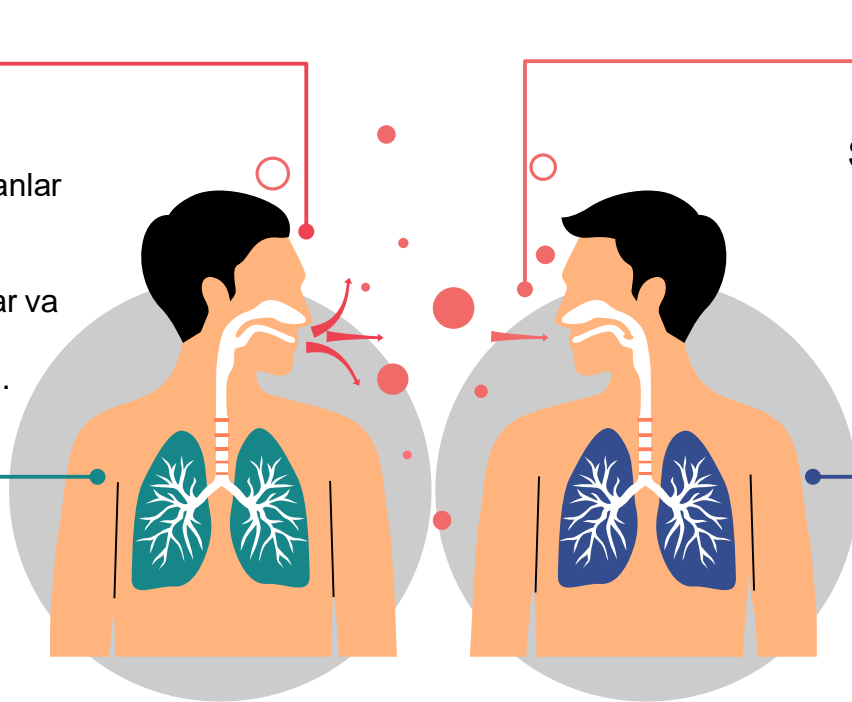
Imbepillik kasalligi, yoki tuberkulyoz, bakteriyal etiologiyali yuqumli bir kasallikdir. Bu kasallik nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy jihatli ham hisoblanadi.

01

Sil qo'zg'atuvchisiga eng ta'sirchanlar immuniteti pasayganlar, yetarli ovqatlanmaydiganlar, gigiena standartlariga rioya qilmaydiganlar va kambag'al ijtimoiy sharoitlarda yashayotgan odamlarda uchraydi.

02

Sarkoidoz, plevrit, plevral empiema kabi alohida shakllari ham mavjud.

03

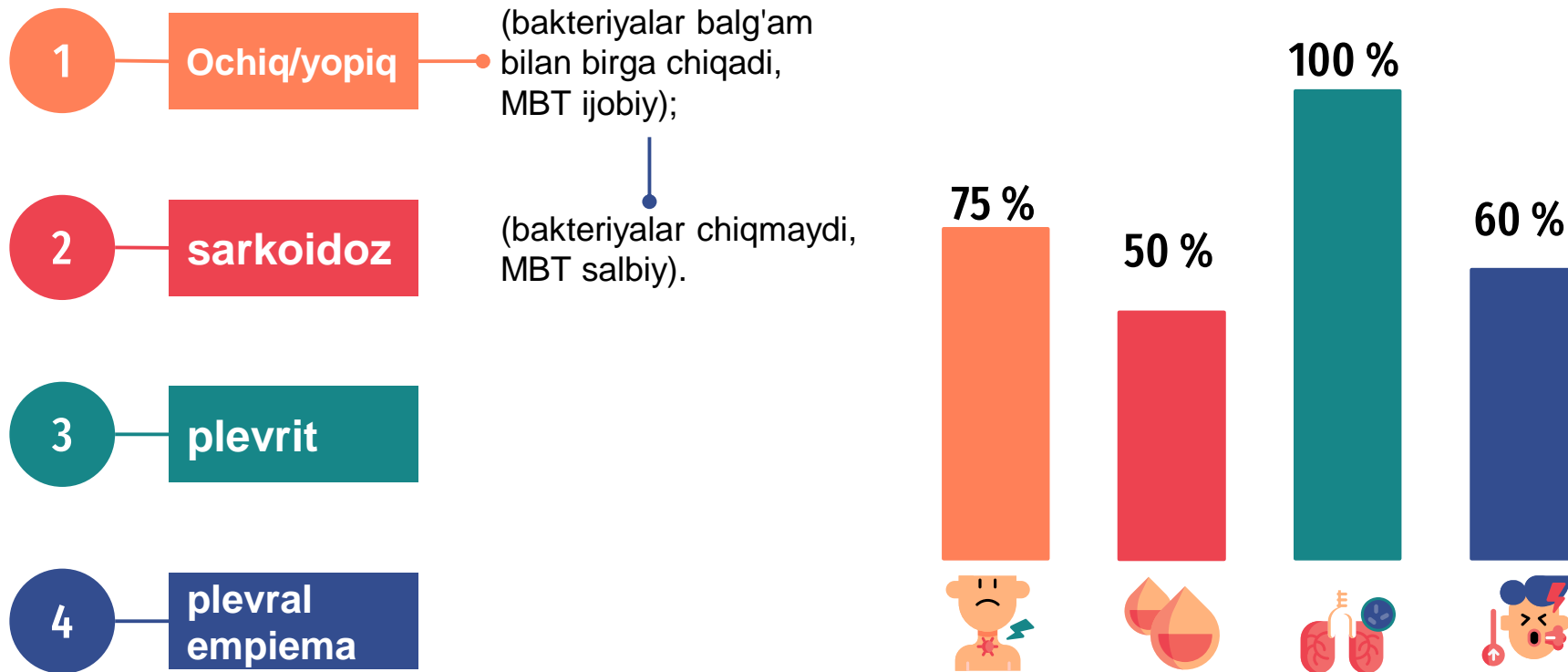
Sil kasalligi ochiq va yopiq shakllarda paydo bo'lishi mumkin. Kasallikning sabablari esa turli omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

04

Imbepillikni aniqlashda etiologiyasi, patogenezini, klinik ko'rinishi va davolash usullari alohida muhimdir

Sil kasalligi nima

Sil kasalligi – bu Mycobacterium tuberculosis complex bakteriyalari keltirib chiqaradigan surunkali yuqumli kasallik. Ko'pincha u nafas olish organlariga ta'sir qiladi, ammo bo'g'imlarga, suyaklarga, ko'zlarga, periferik limfa tugunlariga ham zarar yetkazishi mumkin.

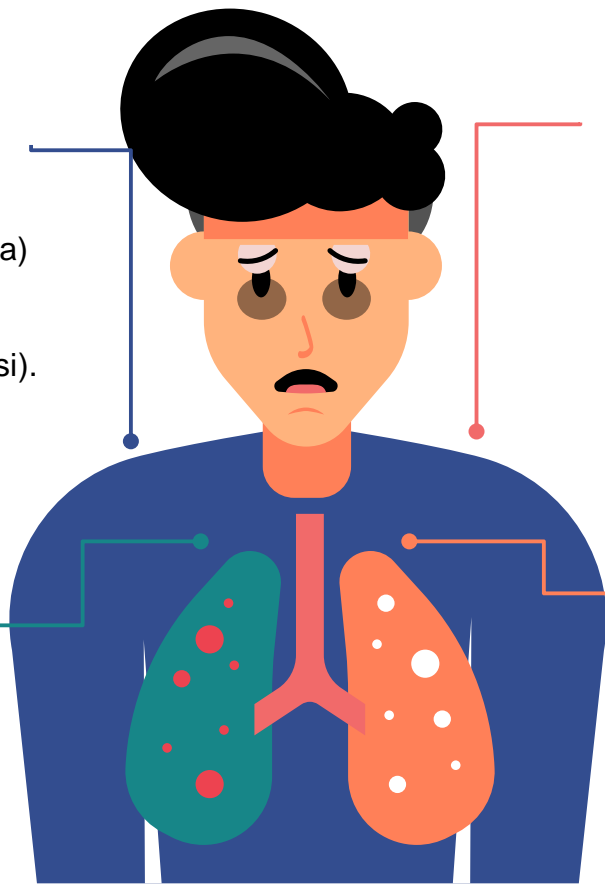
Sabablari

01

Yuqorida aytib o'tilganidek, sil kasalligining qo'zg'atuvchisi ko'pincha Mycobacterium tuberculosis (Mycobacterium tuberculosis guruhidagi bakteriya) - aktinomitsetlar oilasining kislotaga chidamli gram-musbat tayoqchasi (mikobakteriyalar jinsi).

02

Sil kasalligi infeksiyasining manbai kasal odamlar (ayniqsa, ochiq shakl tashxisi qo'yilganlar).

04

Infeksiya yo'li – respirator hisoblanadi, ya'ni bakteriyalar tarqalgan havodan nafas olish . Bir yil ichida ochiq shakldagi silga chalingan bemor o'ndan ortiq odamga yuqtirishi mumkin.

05

Shuningdek, kasallik manbalari parranda va qoramol bo'lishi mumkin. Sil kasalligi sigir suti, tuxum bilan yoki kasallangan hayvonlarning axlati suvga tushganda yuqadi.

Sil kasalligining belgilari

- Yo'tal. (Dastlab quruq, ammo tayoqchalar tarqalishi bilan namga aylanadi. U kamida 3 hafta davom etadi.)
- Qonli yo'tal.

- Past darajadagi isitma (normadan 1-2 daraja yuqori).
- Qattiq terlash (ayniqsa kechasi).

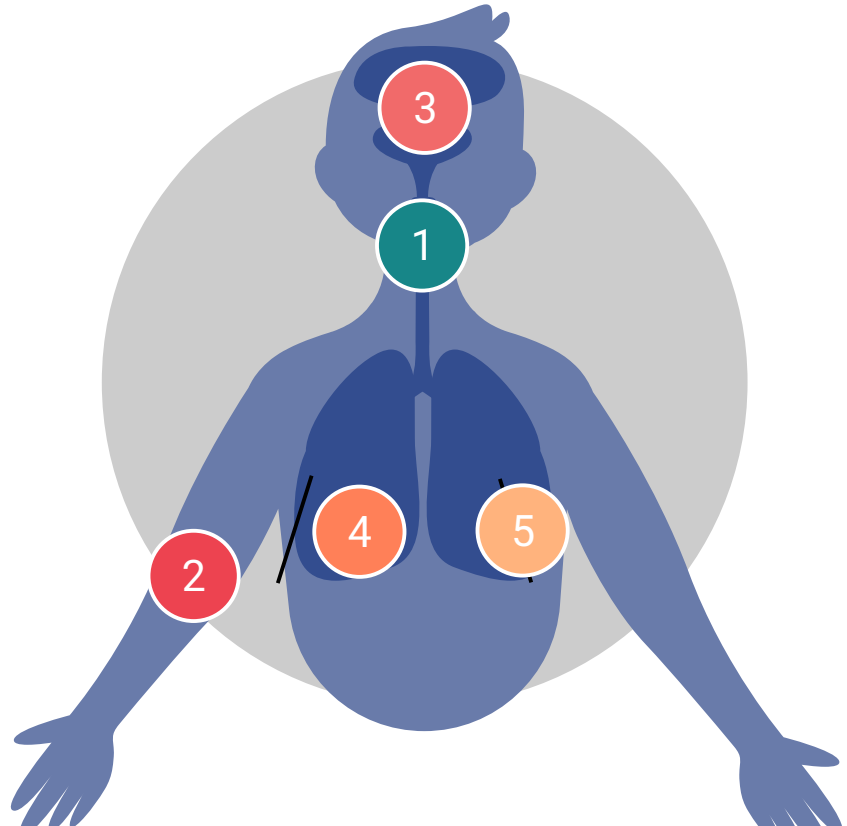

- Ko'krak qafasidagi og'riq.
- Jismoniy mashqlar paytida nafas qisilishi.
- Zaiflik, bezovtalik.
- Vazn yo'qotish.

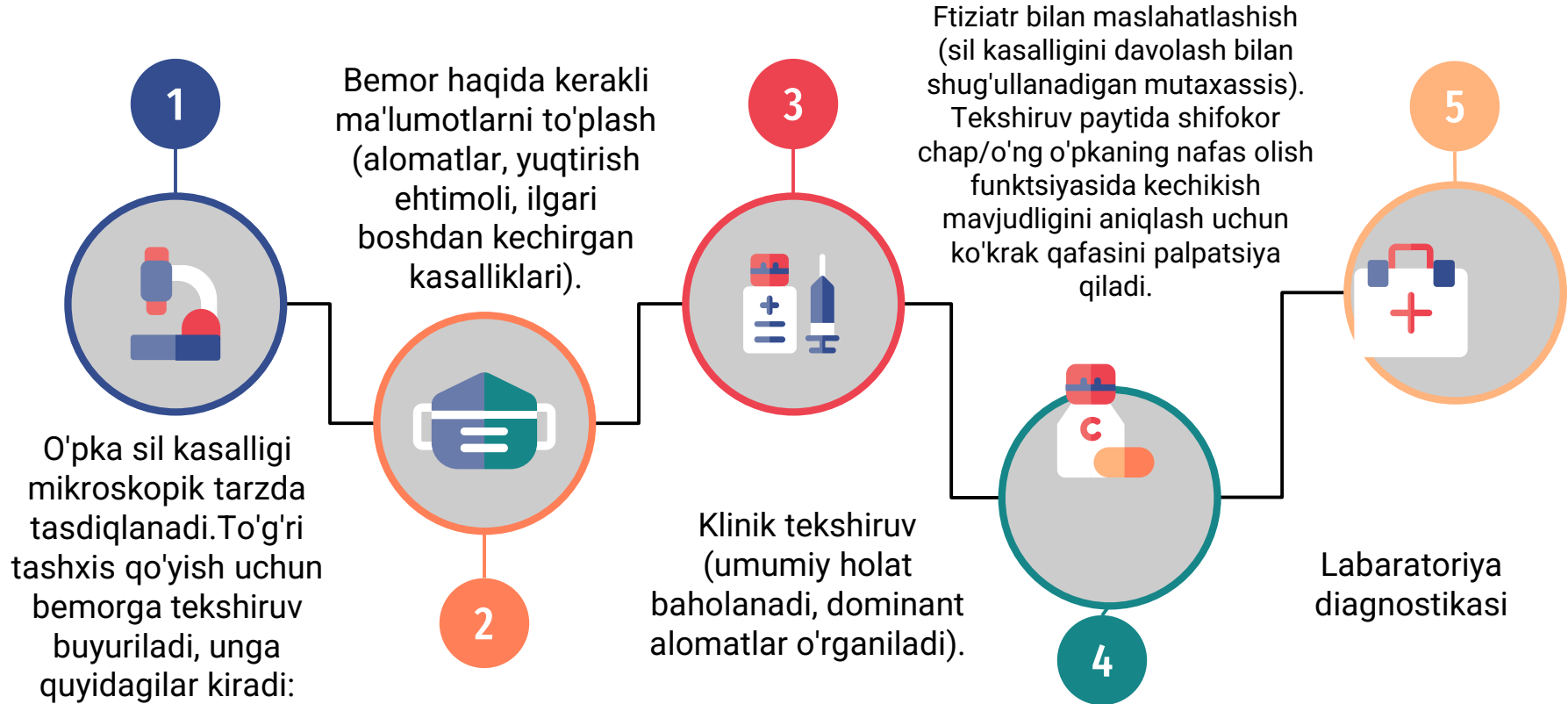
Bolalarda sil kasalligining belgilari

Bolalarda, yuqorida tavsiflangan alomatlardan tashqari, sil kasalligi o'zini namoyon qiladi:

- 01 limfa tugunlarining kattalashishi va og'rishida;
- 02 terining oqarishida (terining qon aylanishi yomonlashadi);
- 03 uyqu buzilishida;
- 04 kayfiyatning keskin o'zgarib turishida.
- 05 fikr tarqoqligida;

Sil kasalligi diagnostikasi

Mantu testi (tuberkulyoz testi)

Venus

Mantu testi-bu patogenning oqsillarga sezgirliğini ko'rsatadigan test.Mikobakteriyaning atipik shakli bilan kasallanganda yoki emlashdan keyin yuqori sezgirlik mavjud bo'ladi.Substrat t-limfotsitlar tomonidan hosil bo'ladi.Ular faollashganda, kechiktirilgan turdagi allergik reaksiya rivojlanadi.

Saturn

Mantu testi yallig'lanish reaksiyalarini keltirib chiqaradigan mexanizmlarni faollashtiradi, ular hujayralarning to'planishi bilan tavsiflanadi – terida shish, qizarish paydo bo'ladi. Tuberkulyoz testining asosini tirik mikobakteriyalar emas, balki ularning parchalanish mahsulotlari (tuberkulin) tashkil etadi.Teri ostiga yuborish paytida kichik papula (taxminan 5 mm) hosil bo'ladi, u tez orada eriydi.3 kundan keyin shifokor natijalarni baholaydi.

Sil kasalligini davolash

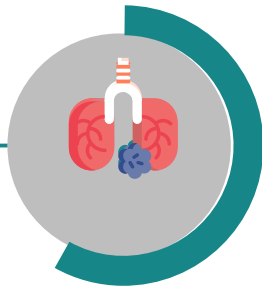
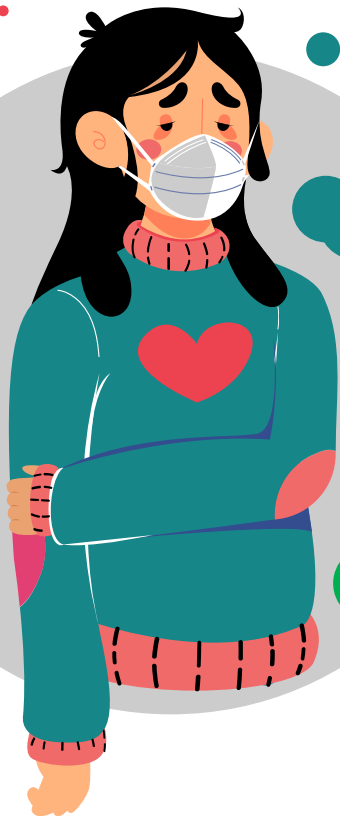
Davolash paytida bemor chekish va spirtli ichimliklardan voz kechishi, gigiena qoidalariga rioya qilishi kerak.

Sil kasalligida qabul qilish mumkin:			
Sil kasalligini davolash uchun dorilar:	"Rifmapitsin";"Etambu tol";"Izoniazid";"Pirazi namid". "Streptomitsin"tomir ichiga yuboriladi.	"Protionamid";"Sikloserin";"Etionomid".	Tomirga yuboriladi:"Amikatsin";"Kanamitsin";"Vomitsin".

Ushbu dorilar bakteriyalarning toksinlarini emas, balki o'zlarini yo'q qiladi, mikobakteriyalarning faol dori-darmonlarga chidamliligi rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.

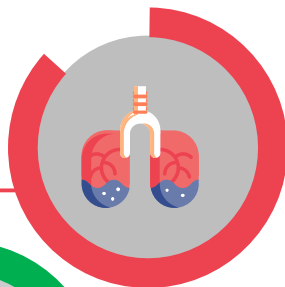
Sog'ayish mezonlari

O'z vaqtida tibbiy yordamga murojaat qilgan bemor sog'ayishga umid qilishi mumkin. Sil kasalligi orqaga chekinayotganini ko'rsatadigan belgilarga quyidagilar kiradi:

so'nggi 5 oy davomida
bakteriologik va mikroskopik
tahlillar salbiyligi;

60%

2 oylik davolanishdan keyin klinik
simptomlarning namoyonligi
pasayadi, rentgen nurlari
o'choqlarning hajmini pasayishini
ko'rsatadi, birinchi mikroskopiya
salbiy bo'ladi;

85%

hech qanday asoratlar yo'q, laboratoriya va instrumental
usullar ijobiy evolyutsiyani ko'rsatadi.

100%

Sil kasalligida parhez

Uglevodlar yosh normasiga mos kelishi kerak-kuniga taxminan 400 g. Ularni don, sabzavotlardan olish mumkin. Kuniga 80 g dan ortiq qandolat mahsulotlarini istemol qilish tavsiya etilmaydi.

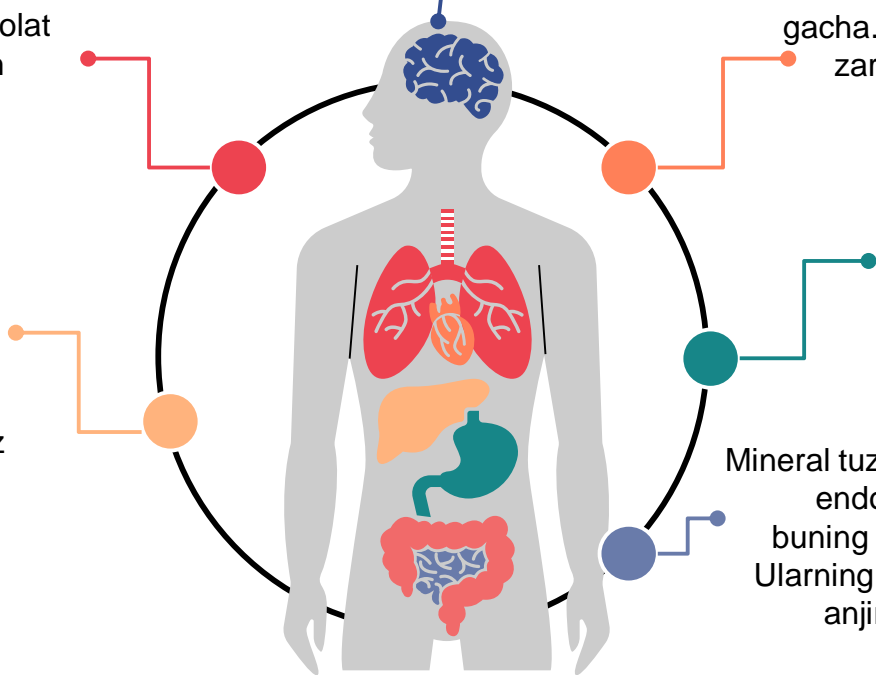
Bemor kuniga 120 dan 150 g gacha toza protein iste'mol qilishi kerak. Bu antitanalarni ishlab chiqarish uchun kerak. Protein manbalari: baliq, dengiz mahsulotlari, sut mahsulotlari, yog'siz parranda va baliq go'shti, qoramol va baliq jigari.

Sil kasalligida ovqatlanish immunitetni mustahkamlashga qaratilgan bo'lishi kerak.

Yog'lar miqdori kuniga 50 dan 80 g gacha. Ular mikobakteriyalar tomonidan zararlangan hujayra membranalarini tiklash uchun zarurdir.

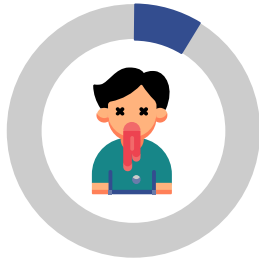
Sariyog' va o'simlik moylarini, baliq yog'ini, oz miqdordagi hayvon yog'larini iste'mol qilish kerak.

Mineral tuzlar metabolizmni normallashtiradi va endokrin tizimning faoliyatini yaxshilaydi, buning natijasida tananing himoyasi oshadi. Ularning manbalari bo'lishi mumkin: pomidor, anjir, gulkaram, o'tlar, pishloqlar, tvorog.

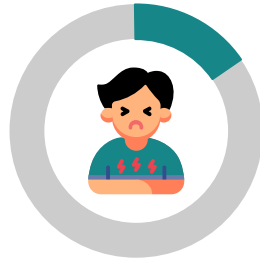
Sil kasalligi xavf guruhi

Ko'pincha quyidagi odamlar sil kasalligiga chalinish xavfi ostida bo'ladi:

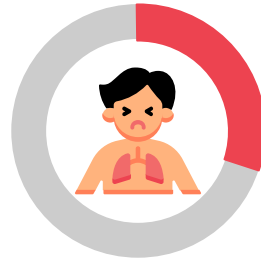
5%

spirtli ichimliklarni
suiiste'mol
qiluvchilar, qamoq
joylarida bo'lganlar,
giyohvand
moddalarni
iste'mol qiluvchilar;

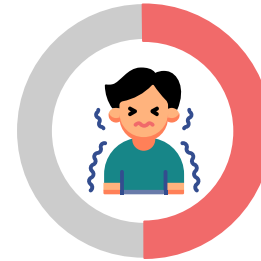
15%

oshqozon yoki
o'n ikki barmoqli
ichak yarasi,
diabet bilan
og'rigan;

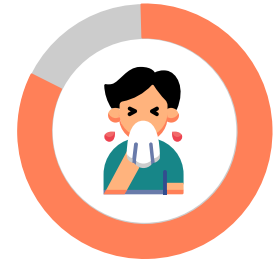
30%

nafas olish
tizimining
surunkali
kasalliklariga
chalingan;

50%

OIV virusi bilan
kasallangan;

85%

sil kasalligi bilan
kasallangan
bemorlar
davolanayotgan
tibbiyot
muassasalari
xodimlari;

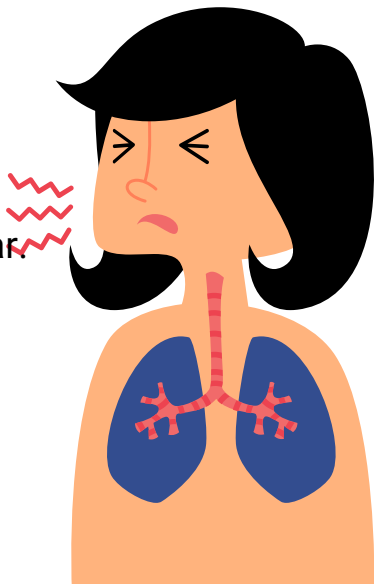
Sil kasalligining oldini olish

Sil kasalligining o'ziga xos profilaktikasi BCG vaktsinasini kiritishdan iborat. JSST ma'lumotlariga ko'ra, unda 500000 dan ortiq tirik mikroblarning tanalari mavjud, ammo ularning xususiyatlari sezilarli darajada pasaygan. Silga qarshi emlash bola tug'ilgandan 3-5 kun o'tgach amalga oshiriladi.

01

Bunga qarshi ko'rsatmalar:

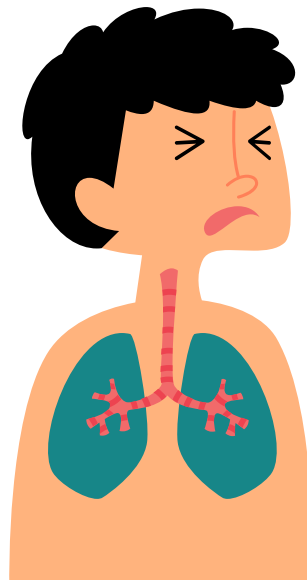
- ❖ Nafas olish yo'llarining spazmiga, qon bosimining keskin pasayishiga olib keladigan allergik reaksiyalar.
- ❖ Tug'ruqdan keyingi jarohatlar.
- ❖ Yuqori isitma bilan yuzaga keladigan kasalliklar.
- ❖ Terining umumiy shikastlanishi.

02

Agar uyda sil bilan kasallangan bemor bo'lsa, nima qilish kerak

Sil kasalligi bilan kasallangan oilaning barcha a'zolari ehtiyot choralarini ko'rishlari kerak. Infeksiyalangan odam alohida xonada yoki to'siq orqasida izolyatsiya qilinishi kerak. U ushlaydigan buyumlar soni iloji boricha cheklanishi kerak. Uydagi barcha narsalar har kuni dezinfeksiya qilinishi va tozalanishi kerak.

PROFILAKTIK CHORALAR

Kasallikning rivojlanishi immunitet darajasiga bog'liq, shuning uchun asosiy profilaktika sog'lom turmush tarzini saqlash hisoblanadi. Bolalarni emlash, kasallikning dastlabki bosqichlarida kasallikni aniqlash uchun muntazam sinovlar va testlarni o'tkazish ham muhim rol o'ynaydi.

E'tiboringiz uchun tashakkur!
O'zingizni asrang!

